

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nr 9, september 1978.

SEPTEMBERACTIVITEIT.

UITNODIGING

De Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op :

donderdag 28 september 1978 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. afdeling, Dr. L. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : DE OOSTENDSE ZEEDIJK IN DE 19de EEUW (1830-1877)

de spreker : Daniël FARASYN

Ons geacht medelid, de heer Farasyn, licentiaat in de Wijsbegeerte en Letteren, groep geschiedenis, Provisor aan het Koninklijk Atheneum te Gent mogen we wel de Oostendekenner van deze eeuw noemen. Ondanks het teloorgaan van het Oostends archief, in de oorlog is de heer FARASYN er na 30 jaar monnikenwerk in geslaagd een documentatiepakket over Oostende en de kuststreek te verzamelen dat zijn gelijke niet heeft. Na ons in november 1976 op een rijk gedocumenteerde manier over het ontstaan van de eerste handelsdokken te hebben gesproken is het nu de beurt aan de Zeedijk. Hij zal ons een beeld schetsen van de prehistorie van het toerisme in Oostende. Hierbij behandelt hij de ontwikkeling en de bewoning van de zeedijk in de gestelde periode ; het doortrekken van de zeedijk vanaf de IJzerstraat tot aan het Pavillon du Rhin ; het ontstaan van de eerste kursaal en de beschrijving van het badleven in het Oostende van die tijd.

Deze avond wordt eens te meer een fijnproever voor al diegenen die met de geschiedenis van onze stad begaan zijn. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn alle geïnteresseerden en sympathisanten van harte welkom.

J.B. D.

JUBELJAAR "DE PLATE".

In 1979 zal het 25 jaar geleden zijn dat "De Plate" gesticht werd. Gans 1979 zal in het teken van deze herdenking staan.

Het jaar zullen wij inzetten met de jaarlijkse veiling, die een reuze-veiling moet worden. Nu reeds doen wij een oproep tot alle leden opdat zij eens zouden nazien wat zij tegen die datum zouden willen geven om te veilen. Komen enkel in aanmerking : boeken, brochures, programma's, catalogen, pamfletten, gravures, litho's, affiches, e.d. in verband met Oostende en de kuststreek.

O. V.

EEN "WAT LATE" VONDSTMELDING. POTSCHERVEN UIT DE "KALKAART"

In de jaren '60-'61 werd de start- en landingsbaan aangelegd van ons huidig luchthavencomplex. Ik was toen ongeveer 15 jaar. Op zeker ogenblik hoorde ik dat er in het zand van de in aanbouw zijnde baan fossielen te vinden waren. Voor deze reden zijn een vriend en ik er op een vrije namiddag wat gaan verzamelen.

Tot mijn grote verwondering vonden wij niet alleen fossielen (meestal schelpen), maar ook POTSCHERVEN. Deze lagen hier en daar verspreid, maar we kregen ook wel eens de indruk dat grotere fragmenten door de in gang zijnde werken verder verbrijzeld waren. Het uitzicht van de scherven kwam overeen met deze die men langs het strand van Raversijde kan aantreffen. Enkele scherven heb ik jarenlang bewaard, tot ze ten slotte hier en daar als eigenaardigheid werden weggegeven. Op dezelfde plaats vonden we ook enkele SLAGTANDEN van EVERZWIJNEN.

Pas later hebben we nagedacht over de oorsprong van deze scherven. We kwamen tot het vermoeden dat ze moesten afkomstig zijn uit de "KALKAART", want gedurende onze speurtocht hadden we ook installaties bekeken, die vermoedelijk dienden om zand op te spuiten.

Onlangs deed ik navraag in verband met het aanleggen van betreffende startbaan. Het resultaat was enerzijds bevestigend : er werd zand gebruikt uit de "Kalkaart", maar ook vanuit Gistel !

Hopelijk is het vermelden van deze vondst de moeite waard, en vormt de "Kalkaart" misschien een interessant punt in onze lokale geschiedenis.

René Vanwallegem

Randnoot bij : "POTSCHERVEN UIT DE KALKAART"

Opmerkelijk is wel dat als men de punten die :

- de door CHOCQUEEL onderzochte site op het strand van Raversijde
- de Kalkaart
- enige van de oudste boerderijen tussen de kustlijn en het centrum van Leffinge
- en de door Hugo Thoen ontdekte zoutwinningssite te Leffinge aangeven met elkaar verbindt men praktische een rechte lijn krijgt.

J.B. D.

AANWINSTEN. PLAASTEREN VROUWENHOOFD UIT EEN KARNAVALSTOET VAN 1936.

De heer Roger BORREY, tekenleraar te Koekelare schonk ons een brons gekleurde vrouwenkop in plaaster op een houten statief, afkomstig van een praalwagen uit de Oostendse Karnavalstoet van 1936. Het beeld werd gemaakt door de beeldhouwer DANIEL DEVRIENDT (toendertijd voorzitter van de Kunstvereniging van Westvlaanderen).

De wagen waarop dit vrouwenhoofd gestaan had heette "'t Bombardement van Oostende". Hij was ontworpen en gemaakt door de heer René DYSERINCK. Op de wagen stond, juist voor het hoofd een kanon waaruit, gestuwd door een krachtige ventilator, confetti in de richting van het publiek werd geblazen. Twee kleine kanonnen schoten confetti tot op een afstand van 20 meter. Acht in een soort militaire galakledij uitgedoste "soldats de chocolat" gooiden heel de weg door met serpentines.

De wagen behaalde de eerste prijs met onderscheiding.
(Naar inlichtingen ons overgemaakt door de heer R. BORREY).

J.B. D.

1801. 20 jan. Thomas Blake wordt nieuwe maire. Hij verkrijgt weldra de herinvoering van de vroegere marktdagen.

febr.-mrt. De vredesonderhandelingen met Oostenrijk en Engeland brengen rust en hoop in de stad.

1 aug. Weer een aantal vissers weggevoerd naar Duinkerke.

5 okt. Uiting van enthousiasme om de nakende vrede met Engeland (met klokken, beiaard en kanonnen).

16 dec. Staat van beleg opgeheven.

1802. +Het Verdrag van Amiens (25 maart 1802) hier met grote vreugde gevierd (einde van de oorlog tussen enerzijds Spanje en Engeland, en Frankrijk en de Bataafse Republiek anderzijds).

12 mei. Bevestiging alhier van het Concordaat tussen Frankrijk en de Paus (juli 1801).

22 mei. In Oostende wordt het referendum over de duur van het Consulaat begonnen - weinig handtekeningen.

6 juni. Plechtige heropening van de Sint-Pieterskerk.

25 juni. De nieuwe bisschop, Fallot de Beaumont, geestdriftig ontvangen.

25 juli. De Sint-Sebastiaansgilde trekt feestelijk naar Diksmuide om er aan een wedstrijd deel te nemen. De mannen winnen de eerste prijs en worden 's anderendaags om 8 u 's avonds aan de Westpoort afgehaald.

15 aug. Op de Grote Markt mededeling van het senatus-consult (Parijs, 2 aug. 1802) : Napoleon consul voor het leven. Plechtig Te Deum in de Sint-Pieterskerk.

28 aug. Een groot kruis wordt op de Sint-Pieterskerk aangebracht. De goederen van de kerkfabriek worden teruggeven.

De Capucijnenkerk weer opengesteld als hulpparochiekerk. De dijken en ook de sluizen van Sas-Slijkens moeten dringend hersteld. Maar er is geen geld. De dokken worden uitgebaggerd. De kustvaart en de visvangst herleven langzaam.

1803. 27 april. De sinds enkele maanden opgerichte Handelsraad wordt omgevormd tot Handelskamer.

mei. De vrede met Engeland is verbroken. Brits embargo op Franse schepen. + Napoleon herneemt zijn plannen voor een landing in Engeland. Hij stuurt inspecteurs en reist in juni naar België.

10 juli. Aankomst van Napoleon in het bevlagde Oostende, met 'n schitterend gevolg. Hij inspecteert de verdedigingswerken, geeft toelating tot het bouwen van een spui- of schuursluis (volgens Pas.K.1 ong. aan de huidige Demey-sluis).

11 juli. Decreet van Napoleon : op het oosterhavenhoofd moeten 5 stukken geschut van 36, op het westerhoofd 3 van 36 aangebracht. Daartoe moeten 500 bomen geveld in de dichtsbijgelegen bossen.

+ Napoleon besluit ook militaire kampen aan de kust op te richten.

29 aug. Generaal Davoût moet het kamp van Brugge organiseren. De bezetting daarvan bestaat uit 25.000 man die in duinen ten oosten en ten westen van Oostende in barakken zullen legeren, onder het bevel van Oudinot en Friant.

sept.-okt. Oprichting door Davoût van een batterij op de plaats waar later (1810-1812) het "Fort van Napoleon" zal verrijzen.

6 dec. von Bülow, een Duits marine-officier, wordt als spion gefusilleerd in aanwezigheid van talrijke Oostendenaars.

1804. + De voorbereidingen tot de landing in Engeland veroorzaken een geweldige drukte in Oostende en langs de hele kust. Talloze platboomse schuiten worden gebouwd en zo, zodra ze af zijn, naar Boulogne overgebracht. De visserssloepen worden opgeëisten de meeste vaartuigen uit de haven omgevormd tot landingsboten.

15 mei. 't Verbod van op de dijk te wandelen wordt ingetrokken.

29 juni. De ramp van 14 sept. 1800 herhaalt zich. Soldaten van de divisie Oudinot, die ten oosten van de haven kamperen en mondvoorraad komen halen, doen, in ondoordachte haast, een veerschuit kantelen. Daarbij verdrinken bijna 200 man.

19 aug. Napoleon (op 18 mei tot keizer uitgeroepen) komt naar Oostende met Generaal Berthier, minister van oorlog, op inspectie. Hij keurt de plannen van de spuisluis goed. Zoals op 13.02.1798 logeert hij weer in de Langestraat (nu nr 69 waar voorlopig de Hoger Rijksinstituut voor paramedische beroepen huist).

okt.-nov. Burgemeester Blake krijgt 7 doeken van de schilder Jacob van Oost toegestuurd door een keizerlijk dignitaris.

+ Van Oostende tot Saint-Malo worden tolken aangeworven voor de komende landing.

+ Het ransport over zee van materiaal en troepen, tussen Oostende en Duinkerke, wordt voortdurend door de Engelsen gehinderd.

1805. 19 febr. A.J. van Iseghem volgt Thomas Blake als maire op.

+ Wegens de vorming van de derde coalitie laat Napoleon zijn landingsplan varen - vooral na Trafalgar 10 okt. 1805. Hij overwint bij Austerlitz 2 dec. 1805.

+ La Grande Armée heeft geld en soldaten nodig. De recrutering gaat slecht in het Département de la Lys. Bovendien moet er in Oostende een Garde Nationale opgericht worden, nl. la quatrième cohorte.

okt. van Iseghem, de nieuwe maire, vreest de invloed daarvan bij la Grande Armée en vraagt om uitstel. Vergeefs. 's Nachts verschijnt er een pamflet op de stadsmuren.

1806. 28 jan. Gevolg : boze brief van de préfet aan maire van Iseghem.

+ De republikeinse kalender wordt afgeschaft.

15 aug. Oostende viert met grote luister "La Saint Napoléon", de geboortedag van de keizer (1769) die samenvalt met O.L.V. Hemelvaart.

25 sept. Eerste steenlegging van de spuisluis, met hetzelfde zilveren truweel waarmee op 8 juli 1710 de wederopbouw van het stadhuis begonnen werd.

+ La Garde Nationale, in september geïnspecteerd, wordt onvoldoende geacht.

21 nov. Le Blocus continental (het continentaal stelsel) geproclameerd - zeer nadelig voor de Oostendse handel.

1807 18 febr. Vreselijke storm - de dijken doorbroken en de stad onder water - veel ellende - er is alleen visvangst dicht bij de kust en met speciale toelating.

1808. febr. Door een overstroming gedeeltelijke vernieling van het militaire depot op het Hazegras (ongeveer op de plaats waar zich nu het Sted. Hog. Techn. Instituut bevindt) van 60.000 kg buskruit en 207.000 patronen.

+ Grote nood in het kanton Oostende dat slechts 12.000 inwoners telt.

+ Er zijn weer gevechten op zee waar het onveilig is voor onze vissers.

14-15 aug. Een storm veroorzaakt overstromingen van Oostende tot Zeeland.

1809. + Na Wagram (5-6 juli) en het Verdrag van Wenen (14 oktober) straalt Napoleon glorie volop.

+ Ook in Oostende wordt aan de vorming van een Brevacht voor Napoleon gedacht Tegen het einde van het jaar bieden 10 jonge Oostendenaars uit vooraanstaande families zich aan.

+ Beperkte handelsvergunningen geven aanleiding tot een ongewone smokkelhandel met Engeland.

(wordt voortgezet)

G. Billiet

Ons tijdschrift verdiept zich onder meer in de geschiedenis en oude gebruiken van onze stad. Een belangrijke bron, bij gebrek aan archief, voor de kennis van het vroegere Oostende vormen de beschrijvingen en zogenaamde "reisverhalen", herinneringen die tijdgenoten en toeristen te boek stelden. Een oorspronkelijk en betrouwbaar reisverhaal is eerder zeldzaam, - altijd moet men kritisch doornemen, want veel is slechts van "horen zeggen", "ergens gelezen" of eenvoudigweg klakkeloos afgeschreven van een ander ...

De Nederlander Nicolaas Godfried van Kampen (1776-1839), hoogleraar in de Nederlandse letterkunde en de vaderlandse geschiedenis aan het atheneum te Amsterdam vanaf 1829, kan hiertoe als voorbeeld dienen. Hij heeft veel vertaald en zeer veel geschreven, was echter weinig oorspronkelijk en miste diepgang. Zijn werken - veelal handboeken, die destijds nuttig waren - zijn vandaag totaal vergeten. Een korte notitie over hem is te vinden in Molhuysen en Blok, Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, deel III (1914), kol. 660-662.

Wat hij te bieden heeft over Oostende vindt men in zijn "Staat- en Aardrijkskundige beschrijving van het Koninkrijk der Nederlanden" (Haarlem, F. Bohn, 1816), blz. 156-158;

Ostende, drie uren van Brugge, aan de Noordzee, eene aanzienlijke Vesting en Haven. Het oude Ostende, zoo men wil reeds in 1072 een klein plaatsje, waar Robert de Vries alstoen eene Kerk deed bouwen, werd in 1334 door de zee verzwolgen. In 1372 was het tegenwoordig Ostende eene visschersplaats met een houten staketsel omringd ; doch in 1445 deed Filips de Goede deze plaats met muren voorzien, en de Haven verruimen, die naderhand nog veel verbeterd is.

Ostende, als eene Vlaamsche Stad, bleef getrouw aan den Gentschen Vrede tegen de Spanjaarden, en als zoodanig was zij, door Willem I in 1583 versterkt, een bolwerk van het nieuwe Nederlandsche Gemeenebest, tot zij na eene driejarige belegering, die van 1601 tot 1604 duurde, voor de wapenen der Spanjaarden onder Aartshertog Albert moest zwichten. De langdurigheid van dit beleg, waarin men wil, dat 50.000 man van de Staatsche, en wel 80.000 van de Spaansche zijde gesneuveld zijn, heeft men daaraan toe te schrijven, dat de Hollanders meesters der Zee waren, en dus de bezetting en voorraad telkens ververschen konden, terwijl de Spanjaarden er een punt van eer in stelden, om de Stad, ten welken prijze het zij, te bemagtigen, 't welk ook, door de uitputting van hunne schatkist, gedeeltelijk oorzaak van het twaalfjarig Bestand werd.

Na dien tijd zijn de vestingwerken der toen bijna in een puinhoop veranderde stad iets hersteld, en vooral door overstromingen gedekt geworden, daar het lage doorsnedene land bij den vloed geheel onderloopt. Echter bleek in later tijd, vooral aan deze stad, de verbeterde wijze van belegering.

Ostende weerstond in 1706 den Bondgenooten, in plaats van drie jaren, slechts veertien dagen, wanneer zij zich na een sterk bombardement op den 6 Julij aan den Hollandschen Veldmaarschalk Ouwerkerk overgaf, en tot in 1715 Hollandsche bezetting moest innemen. Nog heviger was het bombardement in 1745, door de Franschen, waarbij de meeste huizen in de asch gelegd werden, en 't welk niet meer dan zes dagen duurde.

Het verval van Antwerpen had voorheen den zeehandel der Oostenrijksche Nederlanden genoegzaam tot Ostende bepaald. Dezelve is aanzienlijk, en in de Haven, die in het laatst der vorige Eeuw tot eene vrije Haven verklaard, en zoo zeer vergroot is, dat dezelve meer dan 70.000 voet bevat, en door eene vuurbaak verlicht wordt, (doch voor groote schepen slechts bij enkele winden en vloed kan dienen, en waarvan de invaart door eene zandbank naauw en gevaarlijk is) liepen gedurende het eerste

jaar van den Engelschen Oorlog (1781) onder begunstiging der onzijdige vaart 2636 schepen in, en liepen van daar 2440 uit, (bijna zoo veel als te Amsterdam in gewone jaren). Na den Vrede van 1782 verminderde dit getal weder tot 1694 in- en 1806 uitlopende schepen. De vaart op Londen was aanmerkelijk, en men had een pakketboot tusschen die beide steden, die meermalen den overtocht in 24 uren gedaan heeft. Thans is er een tusschen Ostende en Margate in Kent. Hier werden, in de lente en zomer van 1815, de talrijke Engelsche manschappen en krijgsbehoefte in ontscheept, die zoo krachtadig tot den val der dwinglandij in Frankrijk medewerkten.

Keizer Karel VI wilde hier ook in 1723 eene Oostindische handelmaatschappij op het voorbeeld der Nederlandsche en Engelsche, vestigen, zoo dat de Belgiërs, wier voornaamste zeestad reeds nutteloos geworden was, nu ook dezelfde uitsluiting van den Indischen Koophandel ondervonden, die Koning Filips III aan de Nederlanders, even vóór het twaalfjarig bestand, had willen voorschrijven. Ofschoon er dus reeds zes Bewindhebbers benoemd waren, en een fonds van zes Millioenen bijeen was, werd nogtans de Maatschappij in 1727 geschorst, en in 1731 voor goed opgeheven, 't welk het verhuizen van meer dan 2000 inwoners ten gevolge had.

Het Stadhuis, in de bombardering van 1706 afgebrand, is in 1711 in een beteren smaak herbouwd. Daar de bloei der Stad van late dagteekening is, vindt men er minder ouderwetsche praalgebouwen, kerken, enz. dan elders in de groote Belgische steden. Ostende heeft gebrek aan versch water, 't welk men van Brugge doet komen.

E. Smissaert

G. GEZELLE EN E. VLIETINCK.

Mr. Edward Vlietinck (1865-1937) vleide zich te behoren tot één van de weinigen die het geluk gekend hebben persoonlijk met priester-dichter Guido Gezelle (1830-1899) in contact te zijn geweest. Rond de jaren 1889 en volgende had de jonge Vlietinck ook enkele geschiedkundige opstellen voor "Rond den Heerd" ingestuurd, die Gezelles aandacht hadden getrokken. Tweemaal heeft E. Vlietinck Gezelle ontmoet, over wie hij vele jaren later een zeer kort artikel schreef: "Guido Gezelle. Persoonlijke herinneringen", in: Hooger Leven. 1 juni 1930, blz. 692-693. Deze reminescenties van Vlietinck werden kritisch besproken door J. Van Dyck: "Correspondentie Gezelle-Edward Vlietinck", in: Gezellekroniek. Bijdragen en mededelingen van het Guid-Gezellegenootschap. Nummer 4 (Kapellen, 1967), blz. 109-113.

EEN BEKNOPTTE BIBLIOGRAFIE VAN Mr. E. VLIETINCK.

Een algemene inleiding over leven en werk van Edward Vlietinck (1865-1937), de bekende geschiedschrijver van het oude Oostende, bezorgde Raf Seys enkele jaren geleden in zijn brochure (nog verkrijgbaar: 25 F), eerder verschenen in "Biekorf", 1968, blz. 43-48. Wij vonden een "Lijst der schriften van E. Vlietinck" in het "Rechtskundig Weekblad", jg. 4, nr 20, 3 februari 1935, kol. 684-687. Uitgegeven ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag roemt dit tijdschrift Vlietinck als een "stoere werker": zijn "werk dwingt eerbied af wegens zijn omvang, zijn verscheidenheid en zijn degelijkheid. Hij is uitstekend jurist, historicus, filoloog (...), een gewetensvol magistraat en een uitstekend confrater". Vermelden wij terloops dat E. Vlietinck een dagelijkse kroniek schreef over buitenlandse politiek in de Antwerpse dagbladen "La Presse" (van 1905 tot 1914, + 3.540 artikels) en "La Métropole" (onder de schuilnaam "Spectator", van 1919 tot 1925, circa 2.500 artikels). In de Stadsbibliotheek van Antwerpen (Conscienceplein 4) worden een aantal overdrukken van Vlietinck, door hem aangeboden, bewaard. Zijn dochter Esther Vlietinck publiceerde einde 1975 in "De Kiphoorn" één bladzijde herinneringen aan de persoonlijkheid van haar vader.

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS. III. MICHEL T.A. VAN CUYCK (vervolg).

Vorige keer behandelden we in 't kort (1) het leven van Michel VAN CUYCK en gaven we een beknopte lijst van zijn voornaamste schilderwerken. Nu dan de lijst van de litho's naar ontwerpen van M.T.A. VAN CUYCK uitgevoerd. Deze zeer decoratieve prenten, destijds gretig afgenomen door toeristen, vormen nu meer dan ooit gezochte verzamelobjecten voor amateurs van "Ostendiana". Een vergelijking van de litho's naar VAN CUYCK met die van STROOBANT of CANELLE valt duidelijk in het nadeel van VAN CUYCK uit : STROOBANT & CANELLE zijn duidelijk superieur. Omwille van hun accurate weergave vormen VAN CUYCK's litho's echter onschatbare tijdsdocumenten.

.....

1. DE WALVIS AANGESPOELD OP HET STRAND TE OOSTENDE, 4 NOVEMBER 1827.
Litho door J.B. JOBARD naar VAN CUYCK
de dode walvis op het strand met talrijke omstaanders. Achteraan een gezicht op de stad.
2. HET FEEST NA HET ONTVLEZEN DER WALVIS, OOSTENDE 18 NOVEMBER 1827.
pendant van voorgaande litho. Het skelet van de walvis waarop de Nederlandse vlag wappert. Enkele dansende paartjes.
(Beide litho's zijn te zien in het Heemkundig Museum).
3. DE DANSZAAL IN HET CASINO TE OOSTENDE OMSTREEKS 1846.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK
de danszaal met tal van dansende paartjes.
4. DE OOSTENDSE HAVEN GEZIEN VANAF DE JACHTSLUIS OMSTREEKS 1846.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
links is een gedeelte van de stad zichtbaar.
5. DE KERKSTRAAT TE OOSTENDE OMSTREEKS 1846.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
de Kerkstraat gezien vanaf de Markt. Rechts de oostzijde van het stadhuis met de toren. De oude kerk sluit het perspectief af. (afgebeeld in de tentoonstellings-catalogus "Oostende 1000").
6. HET STATION TE OOSTENDE OMSTREEKS 1846.
het oude treinstation aan de zuidkant van het Tweede Handelsdok gezien vanaf de Kapellestraat. Tal van figuren.
(afgebeeld in de door de stad uitgegeven brochure "Oostende 1000")
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
7. OOSTENDE GEZIEN VAN OP ZEE OMSTREEKS 1846.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
8. DE VISSERSKAAI TE OOSTENDE, OMSTREEKS 1846.
de oude visserskaai met vooraan links het oude stapelhuis.
Rechts visserssloepen en op het achterplan de pakketboot Oostende-Dover.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
(afgebeeld in A. VERBOUWE's "Iconografie van het Arrondissement Oostende, nr 512).
9. GEZICHT OP SLYKENS OMSTREEKS 1846.
Het Kanaal Oostende-Brugge. De sluizen op het achterplan. Gestoffeerd met personages en een ruiter.
litho door H. BORREMANS
(afgebeeld in R. EECKHOUT, Zoeklicht op Bredene, p. 210).
10. ZEEBADEN TE OOSTENDE.
baders in zee ter hoogte van de "Cercle du Phare"
litho door H. BORREMANS.
11. GUIDES DES BAIGNEURS AUX BAINS DE MER D'OOSTENDE.
12. GUIDES DES BAIGNEUSES AUX BAINS DE MER D'OOSTENDE.
- (1) Wie méér wil weten over VAN CUYCK kan terecht in de wat uitvoeriger en geïllustreerde brochure : N. HOSTYN & W. VAN CUYCK: Kunstschilder Michel T.A. VAN CUYCK

13. PAYSANNE DES ENVIRONS D'OSTENDE.
14. DEMOISELLE DE LA NORD HOLLANDE.
4 kleurenlitho's door H. BORREMANS naar VAN CUYCK, verschenen in :
J.B. LAUWERS, Monuments et vues d'Ostende dessinés d'après nature et litho-
graphiés par F. STROOBANT,
Ostende, Ed. J. BUFFA & J. ELLEBOUDT, uitgave van nà 1847.
15. S.M. LA FEMME DES BELGES A SON LIT DE MORT.
Louise de la d'Orleans op haar sterfbed in het paleis aan de Langestraat.
Ze houdt een klein crucifix in de hand.
Litho door COLLEYE naar VAN CUYCK.
16. PLAGE DES BAINS D'OSTENDE.
De zee, gezien vanaf het strand ; tal van badkarretjes, paarden, baders en
wandelaars. Omstreeks 1859.
kleurlitho door GERLIER naar VAN CUYCK, verschenen in :
Collection des plus belles vues des bains de mer d'Ostende & Blankenberghe.
Brugge-Oostende, éd. BUFFA, 1859.

BRUSSEL - Prentenkabinet : 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 & 10.

OOSTENDE - Stadsarchief : 2, 3, 5, 6 & 10 als fotografische reproducties.

OOSTENDE - Stadsbibliotheek : 11, 12, 13, 14 & 16.

OOSTENDE - Noordkundig Museum : 1 & 2.

N. Hostyn.

JOHN GHEERAERT VERTELDT VERHAAL ...

Deze Oostendenaar en occasioneel medewerker van onze periodiek is erin gelukt reeds twee novellen in het zeer gezaghebbende tijdschrift voor letterkunde en geesteswetenschappen "Dietsche Warande en Belfort" te doen opnemen. Dit keurig maand-schrift krijgt steeds een overvloed aan kopij toegestuurd van fiction en non-fiction, en heeft de lezer heel kritisch en selectief te werk te gaan ; opname van een bijdrage is dus een rekententje op zichzelf. In 1977, in het nummer 6 van juli-augustus (blz. 428-400), werd het mooie verhaal "Lichtjes" gepubliceerd ; het speelt zich af te Oostende, langs de kaai en het staketsel, de geschiedenis van de knaap Frederik. "Mr. Wang" is zijn tweede kortverhaal in "Dietsche Warande en Belfort" (nr. 4, mei 1978, blz. 273-277) ; de actie speelt zich ditmaal af te Parijs en is sober gehouden. Het tijdschrift "Heibel" had eerder in het januarinumnummer 1977 van de 11de jaargang (nr. 3, blz. 12-15) een creatieve bijdrage afgedrukt, getiteld : "De vissers van St.-Jean de Wapre". Herinneren wij eraan dat John Gheeraert reisverhalen over Oostende opgesocht, geïncubeerd en verwerkt heeft in twee boeken : "Als d'oude engerbus van Oostende" (190 F) en "Ode aan Oostende" (rijkelijk geïllustreerd, 1.500 F), nog te koop in het boekwinkeltje in het Museum van "De Plate" en in de boekhandel.

E. Smissaert

OOSTENDE, DEUTSCHE ZEEHÄFEN.

Onze stad wordt vermeld en kort behandeld als zeehaven door W.A.G. Blomk in een boek getiteld : Die Seehäfen in den Niederlanden und In Belgien (Hamburg, Weltarchiv GEBEL, 1974, 8°, 289 blz., ill.), in de reeks : Handbuch der Europäischen Seehäfen, Band 4-5.

Bij de bouw van een openbaar gebouw of zelfs een kerk, komen eigenaardige dingen te voorschijn.

We kregen inzage van briefwisseling die gevoerd werd bij de bouw van de Grote Kerk te Oostende, na de brand. Het ging hier vooral om de te leveren kunstwerken.

Zo lezen we dat de preekstoel gemaakt werd door Pierre Peeters uit Antwerpen naar tekeningen van architect Delacenserie. Hij kreeg vijf maanden voor de uitvoering en vroeg 15.600 F. voor dit werk. Dit bedrag werd tenslotte op 15.000 F. gebracht na discussie met de architect en in die prijs was de levering van het kruisbeeld inbegrepen.

Delacenserie voerde een studie uit en schreef aan de kerkfabriek dat na observatie en opzoekingen hij tot het besluit gekomen was dat de beste vloer die men in de kerk kon leggen dezelfde moest zijn als die welke in de Zoo te Antwerpen in "het paleis der leeuwen" ligt. De kerkfabriek vond daar geen aanstoot aan en keurde dit voorstel goed.

Pieter Braecke, beeldhouwer te Brussel kapte de beelden van de vier Evangelisten die tegen de pilaren van de kruisbeuk staan. Hij kreeg hiervoor 10.000 F. en de beelden moesten door hem geleverd worden vóór 1 mei 1905.

Delacenserie tekende het model van de kruisweg en die werd door Jan Gerrits gebeiteld. Per statie van de kruisweg vroeg hij 750 F., in totaal voor de 14 staties dus : 10.500 F., waarbij nog 5.700 F. kwam voor het plaatsen.

J.B. Van Wint, beeldhouwer uit Antwerpen kreeg voor 10.000 F. de opdracht de drie beelden te kappen die de voorgevel van de kerk versieren : O.L.Vrouw en de beelden van Petrus en van Paulus. Deze moesten geleverd worden vóór 15 juli 1907. De blokken arduin moesten door de kerkfabriek te Antwerpen geleverd worden. Maar Van Wint zou de gekapte beelden franco te Oostende bezorgen.

Vermits Van Wint zelf de beelden moest ontwerpen, werd hem gevraagd een model van ieder beeld op halve grootte in gips te maken en foto's ter goedkeuring aan architect en kerkfabriek te sturen. Dit gebeurde.

Delacenserie was evenwel niet tevreden en schreef aan de kerkfabriek dat de beelden van O.L. Vrouw en de kop van Sint-Pieter hem wel aanstonden. Die van Sint-Paulus vond hij evenwel niet goed en wel om volgende reden. Volgens Delacenserie zou Sint-Paulus bijna altijd met een kletskop worden voorgesteld (représenté chauve). Het beeld voor de grote kerk zou dus zonder haar moeten gekapt worden.

De beeldhouwer replikeerde dat zoals Paulus door hem gepresenteerd wordt (met haar) dit meer effect geeft en minder gelijkenis met zijn "compagnon" (Sint-Pieter). Inderdaad, het beeld van Sint-Pieter aan de kerkpoort vertoont de heilige met een kroezelkop, en we veronderstellen dat Van Wint zijn compagnon met lang haar (zoals de hippies) heeft voorgesteld.

Wie nu de beelden bekijkt zal vaststellen dat er een gulden middenweg gevonden werd tussen de opinie van Delacenserie (kletsekop) en Van Wint (lang haar) : Sint-Paulus heeft geen haartje boven op zijn schedel, maar in zijn nek hangt het tamelijk lang.

Wat is er nu van waar ? We hebben onze bijbel geraadpleegd en de brieven van Sint-Paulus bestudeerd. Ondanks de vele zorgen en miserie die de heilige man gekend heeft, schrijft hij nooit dat hij met de handen in het haar heeft gezeten. In zijn zeer gedetailleerde reisbeschrijvingen vertelt hij nooit dat hij naar de kapper is geweest en tenslotte in geen enkel van de brieven vonden we een haartje. Waaruit we kunnen veronderstellen dat Delacenserie het wel bij het rechte eind had. De repliek is aan de theologen.

DE OOSTENDSE MOLENS.

Bekijkt men oude afbeeldingen van vroeger versterkte steden dan ziet men altijd boven de deinende lijn van de huisdaken kerktorens uitpijlen en boven de wallen van de vestingen molenwieken oprijzen.

Molens hebben misschien wel iets romantisch, iets vredig of bucolisch, maar waren in vroegere eeuwen een letterlijk broodnodig element van ieder stads-landschap.

Uiteraard is een stad een nederzetting waar praktisch niet aan landbouw wordt gedaan en voor de bevoorrading op het platteland is aangewezen. Graan moet in magazijnen worden opgestapeld. Een aantal molens, in verhouding tot het bevolkingscijfer, moet dit graan tot meel kunnen verwerken. Men moet immers altijd rekening houden met de eventualiteit van een belegering. Aan deze algemeen geldende regel ontsnapte ook Oostende niet.

Bij de heropbouw van de stad na de inname in september 1604 zorgde Aarts-hertog Albrecht in de eerste plaats voor de bouw van graanmagazijnen en twee molens. Reeds in het begin van 1605 rees een eerste molen op, ongeveer in het midden van het huidig Visserplein, de "Oostmolen". Enkele maanden later dook een tweede molen boven de wallen op, bezuiden de Westpoort. Het was de "Westmolen". Tientallen jaren later kwam een derde molen het bolwerk bekronen benoorden de Kalvermarkt of de Vlaanderenstraat. Het was de "Noordmolen". Misschien werd er wel een tweede molen aan de Westpoort opgericht zoals uit sommige stadszichten, onder meer van Seutter en Ottens blijkt. Zeker is het, dat bij de uitzonderlijke economische bloei die Oostende tijdens het laatste kwart van de 18e eeuw kende en de daarmee gepaardgaande plotse stijging van het bevolkingscijfer, een vierde windkoornmolen werd opgericht in november 1782 aan de voet van de IJspuit", dit is nagenoeg in de hoek gevormd door de Langestraat en de Leopoldlaan. De bevolkingscijfers bleven stijgen. Van 6703 in het jaar 1785 ging het naar 10.222 in het jaar 1798. Het aantal molens volgde deze trend. Een echte molenzone kwam tot stand op de Westkant van het Hazegras, op een driehoekig terrein spitsuitlopend naar het zuiden, bezuiden de "derde bassin" geperst tussen de nieuwe vestingen ten westen en een aftakking van de Catherine Kreek ten oosten. Tijdens het Franse en het Nederlandse Bewind kwamen er hier vier molens te staan, een oliemolen in de zuidhoek van de vroegere Werf en drie graanmolens in de buurt van de huidige Stedelijke Visserijschool.

Molens komen, maar molens gaan ook. Bij de herplanning van de vestingen onder het Hollandse regime verdwenen de twee molens aan de Westpoort. Een orkaan kegelde in november 1836 de molen van de Werf omver. De Oostmolen viel in 1856 onder de sloophamers weg. Op bevel van de militaire overheid werd de Noordmolen in 1861 ontmanteld en overgebracht naar de Springkom aan de grens met Bredene.

Het invoeren van de stoomtechniek bracht ons de spoorwegen aan en snellere bevoorrading. Stoom maakte de wind tot een overbodig element in de maalterij. Maar vooral het aanleggen van spoorwegen en de enorme landhonger van de spoorwegen maaiden de windmolens van het Hazegras weg. Twee molens verdwenen in 1839 voor de eerste spoorlijnen, die in onze stad, doorheen de vestingen kwamen te lopen. Een ervan werd weer opgebouwd aan de noordkant van de Torhoutsteenweg, aan een bocht van de Catherine Kreek, rechtover de Oude Molenstraat. Een derde molen, de "Rode Molen" moest de plaats ruimen voor de bouw van onooglijk kleine krotwoningen in 1863. Wellicht ter herinnering aan deze verdwenen molen gaf de gemeenteraad op 5 september 1864 aan deze triest arbodige steeg, die op de Werfkaai uitliep de naam Molenstraat. Aan deze steeg lag ook de eerste stoommaalterij, opgericht in 1863 in een oud kaarsenfabriekje. De laatste windmolen van het Hazegras werd in 1866 gesloopt omwille van de voornemens uitbreiding van het station.

Straatnamen hebben een tijdlang het bestaan van molens in herinnering gehouden, de Oostmolenstraat, de Westmolenstraat, de Molenstraat. Maar ook zij werden van de officiële lijst van straatnamen geschrapt en plaats te maken voor de Ooststraat, de Werfstraat en H. Serruyslaan. De Molenstraat en de stoommaalterij werden in 1871 opgeslorpt in het aangroeiend domein van het station Oostende-Stad. Alleen de Oude Molenstraat en de Molensstraat getuigen nog het vroeger bestaan van de molen in 1840 aan de Torhoutsteenweg opgetrokken.

BOUWMEESTERS VAN OOSTENDE-BELLE-EPOQUE. XIII. KLEINERE NAMEN.

Thomas DIERICKX.

Over deze te Oostende werkzaam zijnde architect vonden we nekel terug dat hij architectuuronderricht gaf aan de locale Academie in de jaren rond 1875. Een bericht in de "Phare" van 28 maart 1860 leert ons dat hij deelnam aan de wedstrijd voor het bouwen van een nieuw slachthuis te Oostende.

J.J. NOTENBOOM.

NOTENBOOM moet hier zowat eind 1887 zijn activiteiten begonnen zijn, althans volgens annonces in locale kranten van januari 1888 :

```
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
X                               X
X   DE ARCHIT. J.J. NOTENBOOM   X
X   RAMPE CHRISTINE 36 OOSTENDE X
X                               X
X   BEVEELT ZICH BIJZONDER AAN VOOR HET   X
X   MAKEN VAN PLANNEN, UITVOERINGEN,     X
X   ENZ. VOOR ALLERLEI BOUWWERKEN, TEGEN X
X   ZEER GERINCE VOORWAARDEN.           X
X   HIJ HOOPT ZICH DOOR UITMUNTENDE      X
X   BEDIENING ALLER VERTROUWEN WEERDIG TE MAKEN X
X                               X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
```

(La Feuille d'Ostende)

```
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
X                               X
X   L'ARCHITECTE J.J. NOTENBOOM         X
X   SE RECOMMANDE RESPECTUEUSEMENT POUR X
X   LA CONFECTION DES PLANS, DE DEVIS, ETC., DE X
X   TOUTES ESPECES DE CONSTRUCTIONS     X
X   PLUSIEURS PLANS DE VILLAS SONT SOUMIS A X
X   L'INSPECTION                         X
X   ADRESSE. RAMPE CERISTINE 36         X
X   VILLA ROZETTA. OSTENDE             X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
```

(Echo d'Ostende)

NOTENBOOM woonde later nog aan de Van Iseghemlaan.

Het enige huis dat we van hem kennen, daar het zijn signatuur draagt, is een huis in eclectische stijl Aartshertogstraat 31. De architecturale kwaliteiten van dit huis met topgevel zijn uiterst middelmatig. Naast genoemd gebouw zal er wellicht nog veel meer geweest zijn.

Joseph VAN DER BANCK.

Geboren te Oudenaarde op 25 augustus 1888, maar later werkzaam en wonende in Oostende. Gehuwd met Maria BRUYNEEL en woonachtig Amsterdamstraat 41. Op zijn parochie maakte hij zich verder verdienstelijk als lid van de Kerkraad St. Jozef en ijveraar van de H. Hartbond. Van hem noemen we :

- de al weer verdwenen LLOYD RESIDENCE, op de hoek van het Marie-Joséplein en de Madridstraat (cf. Olop 59-60).
- de herberg Leffingestraat 48, met bakstenen gevel waarin sobere klassieke motieven verwerkt zijn. Dit gebouw stond nog, alhoewel verwaarloosd in het voorjaar 1978.
- een (onooglijk) appartementsgebouwtje, Kaaistraat 47.

Het huis Euphrosine Beernaertstraat 51 en het genoegzaam gekende "Hôtel du Parc" (hoek Marie-Joséplein/Leopold II^{de}-laan) zijn ook VAN DER BANCK ontwerpen. Merkwaardig is hoe de bouwmeester hier het TRAPEZIUMMOTIEF hier op de meest diverse plaatsen wist te verwerken. Dit motief, typisch voor een bepaalde bouwkunst uit de naoorlogse jaren, verleent de constructies een zeker gevoel van robuustheid. Een halve eeuw terug moet het zeer modern en vooruitstrevend hebben aangedaan. VAN DER BANCK stierf te Oostende op 18 april 1969. Alphonse-Marie CLEMENT.

Geboren te Blankenberge op 11 januari 1882.

Woonde te Oostende in de Amsterdamstraat 27. Hij was tekenaar aan de Stad Oostende, dienst Stedelijke Bouwwerken. Hij werd in die functie benoemd in de zitting van 17 december 1912, nog in volle "Belle-Epoque" dus. Zijn stijl was het eclectisme en hij zou lang na 1918 deze vormentaal trouw blijven :

- Hotel Fontaine, Louistraat 6 ; een monumentale, symmetrische voorgevel met was gestroomlijnde siermotieven.
- woonhuis Warschaustraat 42 ; nog totaal eclectisch opgevat.

M.A. DE DONCQUERS.

Werd reeds in vorig artikel besproken. Door omstandigheden vielen echter enkele zinnen weg. Naast het huis aan het Stephanieplein vermelden we nog het woon- en winkelpand Kaaistraat 31 (1903). In de sierlijke gevel waarin geglazuurde baksteen is verwerkt samen met blauwe steen waarop sierlijke, eigenaardige jugenstilmotieven, vinden we onder de kroonlijst een fries in Hasseltse majolica, een product dat in die tijd met voorkefde werd aangewend in de geveldecoratie. Stylistisch wijkt dit gebouw totaal af van DE DONCQUERS' plannen voor het huis aan het Stephanieplein.

N. Hostyn.

NOG OVER DE "MATHILDE".

Zie hiervoor ook :

"De Plate", 7de jg, nr 2, februari 1978, blz. 20 ; 78/39 ;

"De Plate", 7de jg, nrs 4-8, april-aug. 1978, blz. 4 ; 78/63 ;

"De Plate", 7de jg, nrs 4-8, april-aug. 1978, blz. 4 ; 78/63

Ik bezit een glasschilderij van dit schip met volgend onderschrift : "Mathilde van Oostende, kapitein Jacques Dewilde 1863" ; het schip voert de Belgische en Oostendse kleuren. Een schets van dit schilderijtje verscheen in "Drie kwart eeuw Male" van onze Ferdinand Gevaert. Een grootoom van me, Benediktus Verbanck (Nonkel Dikten) was bootsman op de Mathilde.

R. Verbanck.

VONDSMELDINGEN.

In de oude loopgraven van de IJzer worden nog altijd rollen koperdraad gevonden. Deze komen voor van de telefonische verbindingen van de legers die voor elkaar stonden. Een bevestiging dus van de stelling dat én Duitsers én geallieerden toen hun verbindingen te velde per telefoon deden.

Bij de opgravingen die Chocqueel deed tegenover Raversijde werd geen enkel stukje koperdraad gevonden. Mogen we hieruit besluiten dat onze voorvaderen toen al via de radio in verbinding stonden met het hinterland ?

J.-H. K.

NOG OVER VONDSMELDINGEN : OUDE WATERPUT.

Zie hiervoor ook "De Plate", 7de jg, nrs 4-8, april-aug. 1978, blz. 23 ; 78/81. Het kan zijn dat de waterput in de Kerkstraat ouder is dan de 17de eeuw. Op een prachtig panoramisch plan "Oostende in 1593" zijn een groot aantal steenputten te zien die lagen achter de huizen uit die tijd. Gedeelten ervan kunnen nog bewaard gebleven zijn na het beleg.

R. Verbanck

Tot mijn verrassing en blijdschap blijken heel wat liederen uit het répertoire van de Oostendse "zanger en Vlaamsche dichter" Jan Van Wulpen (Kortestraat, 1, Oostende) bewaard in het archief van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (Koningstraat 18, 9000 Gent), namelijk in de verzamelbundel "Volksliederen allerlei". "Die de liedjes durft nadrukken van J. Van Wulpen, zal door de wet vervolgd worden", waarschuwt de zanger. Onderaan een lied wordt vermeld : "Verkrijgbaar bij Jan Van Wulpen, Kortestraat, nr 1, Oostende : Alle slach van boeken, zooals : Tooververtellingen, Tooverkunsten, Raadsboeken, droomboeken, liefdeboeken, liedjesboeken ; groote keus van romanceliederen, kluchtliederen en historieliederen, in het fransch en in het Vlaamsch".

Eveneens onderaan een ander lied : "Alle liedjes te verkrijgen bij Van Wulpen, Jan, Die zonder iets te zwijgen, van alles dichten kan". Elders lezen wij : "Jan Van Wulpen, zanger en dichter, 63, Oostende gelast zich ook met het opstellen van brieven, petitiën, gedichten, en al andere schrijfwerken, matige prijzen, spoedige bediening, alle soort van liedjes te bekomen, al aan de prijs van 10 centimen". Op een groot liederenblad staat onderaan te lezen : "Bij Jan Van Wulpen, Kortestraat, nr 1 en hoe^k der Christinastraat kan men de volgende artikelen bekomen : Lepels en fourchetten, messen in alle slach, schoentrekkers, kurkentrekkers, speelkaarten, schrijfpapier, enveloppen, pennen, inkt, potlooden, pennestokken, griffels, pepervaten, trachters, drinkpotjes, naaldekokers, naalden, breinaalden, bottienhaakjes, alle slach van knopen, alle slach van zeep, koper pommade, pommade voor het haar, huile antique in botteltjes, blinkende potlood voor stoven, IJzerpapier, riemen, zakdoeken, fijne, grove, nickel en beenen kammen, garen, lint, vingerhoeden, spelden, hoed- en haarspelden, foulards, meters, alle slach van almanakken, enz.". Op een ander groot liederenblad liet Jan Van Wulpen drukken : "Leest en verspreidt den kluchtigen Oostendenaar, door Jan Van Wulpen, prijs 10 centiemen".

Wij vermelden hieronder de in de Academie bewaarde liederen, waarop Jan Van Wulpen expliciet vermeld wordt :

- "Schoon Ortanse met een kalen heer. Kluchtlied". Stemme : Zijt gij van Brussel. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Het ellendig, kluchtig leven en verdriet van den kleinen witten deugeniet". Stemme : Wij die zijn van Molenbeek. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Kluchtig lied op de schoone wandeling te Blankenberghe of het ijzeren reuzenwerk genaamd de Piere metende 300 meters ver in zee". Stemme : Mijn schoone Dalia. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "De Marche der Burgerwacht". Stemme : Le petit Pompier. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Le Tour d'Ostende". Stemme : L'Anglais embarrassé. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "De Machinist". Stemme : Het algemeen stemrecht of de Cirk. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Kluchtlied "De Velocipedisten"". Stemme : Le Bois de Boulogne. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Een ware gebeurtenis voorgevallen in de Stad Oostende, waarvan hier de namen verzwegen worden voor de familie". Stemme : Boven op de zolder in de schavelinge.
- "Den grootsten boot op d'helling". Stemme : O, la, la, O, la, la. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Marche der grenadiers". Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Kluchtlied Over 't plezier van die rijke man, die zijn geld niet dragen kan". Stemme : De Cirk, of het algemeen stemrecht. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "De Marche der Roode Vaandeldrager". Stemme : La Garde République. Woorden van Jan Van Wulpen.

Dank zij de publiciteit op de vliegende bladen van Jan Van Wulpen krijgt men een idee hoeveel liederen die Oostendse volkszanger ten gehore bracht. Men leest : Verkrijgbaar bij Jan Van Wulpen, Kortestraat, nr 1, Oostende, Den grooten Baekelandt, enz. :

HISTORIELIEDEREN :

Ursula en Leo, Duc de Reichstadt, Richard en Melanie, De beruchte zaak Madame Joniaux, De Voerman, Ferdinandus en Lucia, De liefde triompheert, Romandus en Blondina, Het Doodshoofd, Napoleon, De klappende papegaai, Valerius, 't Ongeluk van Theophiel, Alphons en Dalia, 't Kaartspel, Het schip den zwarten haan, Jan van Aalst, De vier koopmans, De geheimen Gods, d'Heilige Barbara, De wonder doctoer, 't Kasteel van Antwerpen, Helena de Verduldige, Genoveva van Brabant, De blauwe zwaan, Arnoldus en Martha, De kaatsbol, Nelson, Misdaad van Mobil, Gustaaf en Melanie, Victor Disaar en Josephine, Oscar Goethals, Bertina en Jonker Louis, Den timmerman van Keulen, Den Hertog van Runswijk en Filomeen, De duitsche schaper, D'eerbare Lucia, Den jongen August, De wredelijke zeeramp te IJsland, Alexis de Verstoeteling, De twee gebroeders in de vreemde zeeën van Afrika, De jaloezie of wreedelijke broedermoord, 1500 Belgen op reis naar Argentino, Hoe zoet is toch het leven, De twee gezusters d'een arm, d'ander rijk, De valsche tong, De gruwelijke hongersnood op 't driemastschip Constant, De valsche Luitenant.

ROMANCELIEDEREN :

Het bastaards kind, De Nieuwjaardag, De smeekstem, De arme dichter, Hebt medelijden met den armen, Van huis verdreven, De Vloot, Komt t'huis, Laura, Alphons en Roza, Zij is niet meer, Aandenken, Het lot van den werkman, De laatste Vaderkus. De standvastige liefde eener jonge moeder. Mijn blond jeannetje, De kleine dief, De raad eens vaders, Vergeet den armen niet, Ver in 't zuiden daar ligt Spanje, De wees van Vincennes, Op 't sombre kerkhof, De Vrede smid, 't Spleetje van 't gordijn, De man met het ijzer masker, De slag van Sebastopol, Lieve klein vergeet mij niet, Een beter Vaderland, Den blinden man, Den rijken august, O vaderland aan u mijn laatsten zucht, Kroonprins Baudewijn, 't Lot eener arme weduwe, Mijn Antwerpsche stad, De klacht eener moeder, De echte Vlaming, De doolende moeder, Den Blinden zoon, O Vreemde mist, De zieke jongeling, Elle est si douce, si aimable, si jolie Den vrouwenstrijd, Verracjt niemand, Het Vrijgezind werkerslied, De ontmoeting, De millioenair, wil mij werk geven, 't Beklag van 't menschedom, Den geheelen bundel sociale liedjesboek, Jan Breidel en De Coninck.

KLUCHTLIEDEREN :

Ik en mijn neuze, De rijke man, die zijn geld niet dragen kan, Wacht een beetje dan zal het wel gaan, Thomas Bruiloftsfeest, De marche der grenadiers, Het regiment der bulten, Charlotjen, De pauvre waal, De kattesteert, de foor van Gent, 't Einde raad, Hola Piet, Adam en Eva, De soldaten held, Kan daar niet tegen, De oude muzikant, Jan kapoen, Mijn flinke sergent, De foor van Oostende, De vechtpartij in 't poortje van hoera, De vooruitgang van verlichting, De bakker Jan die aardig bakken kan, De marche der belgen, De Vogelmarkt, De echte boerenmode, De wiege, Zoodra de roë van 't gat is, Le tour d'Oostende, De machinist, 't Verstrooid huwelijk, De ketel van lucifer, De afgunst en wreeden nijd, De waterplat, Mietje houd u vast, aan de takken van de mast, De meubelmaker, Voor de bedrogen meisjes, Een aardig waterziekte, Mijn schoon alida, De waal naar den hemel, De kluchtig jongman, Al doende leest men, Het een en het ander, Den witten deugniet, De cirk, De Velocipedisten, Terere bom raë, Het geld, De concurrentie der bakkers, De dronkaards, Mieke pijsje kop, Die 't kleintje niet begeert, Trouwen is houwen, De mond vol tanden, Het schuifelet, Schele Hortense, de garçon café, De geschoren boer, De jongen die bang is van trouwen, De voyageur, De paraplu, De walvisch, Mijn zoete lieze, Den grootsten boot op de helling, De vieze Bleekerbaas, Den Aviso, Het hollands meisje, De jager en de herderin.

KOOPT EN VERSPREIDT JAN VAN WULPEN'S LIEDJES

Over de volkszangers Jan Van Wulpen (voor Wereldoorlog I) en Bertino (na Wereldoorlog II) zal er waarschijnlijk vroeg of laat nog wel eens een heemkundige studie verschijnen.

E. Smisaert

BOEKEN.

BRUGGE.

Voor éénmaal een boek uit Brugge. Guillaume Michiels zal tegen het einde van dit jaar "Uit de wereld der Brugse mensen ; de fotografie en het leven te Brugge" laten verschijnen. Het wordt een echte getuigenis van de mens te Brugge tussen de jaren 1839-1914. Voor Oostende kan dit boek interessant zijn omdat hij een boeiend hoofdstuk zal wijden aan de geschiedenis van de Brugse fotografie. En daarin is er o.a. spraak van Joseph Buffa, het Huis Daveluy, Firma Lebon, het Huis Albert Desouter en zonen. Allemaal fotografen die ook Oostendse stadsgezichten en genretaferelen op de gevoelige plaat brachten.

Dit werk kost bij voorintekening 1.985 F. (na verschijnen 2.900 F.), te storten op rekening nummer 068-0566920-79 van Uitg. Westvlaamse Gidsenkring met vermelding : "Michiels : Brugse mensen ...".

STENE.

Onze zustervereniging "De Heemkundige Kring 't Schorre" heeft een boek "Stene, een dorp in de stad" uitgegeven. De documentatie en de samenstelling is van Henri De Smedt en de tekeningen van William Lievens.

Voor de Oostendse heemkundigen warm aanbevolen.

Prijs : 150 F., te bestellen bij Drukkerij "Lover", Middelkerke op rekening nummer 477-5500071-48 van Kredietbank Oostende.

VEURNE TOEN.

Een kunstmap met vijftig oude prentkaarten van Veurne omstreeks 1900 op groot formaat, waarbij een vierkleurentekening van Piet Verdonck gevoegd is zal tegen de eindejaarsfeesten verschijnen.

De intekenprijs is 3.500 F., na 15 november kost de map 4.500 F.

De genummerde oplage zal niet hoger liggen dan 200 exemplaren. Niettemin vinden we het aan de dure kant, want oude prentkaarten op formaat 43 X 61 vergroten heeft niet voor iedereen dezelfde charme.

Voor de liefhebbers die wensen in te tekenen vermelden we het rekening nummer 081-8623860-23 op naam van Yves Houbaert "Veurne toen".

POSTKANTOREN TE OOSTENDE.

De Westvlaamse filatelistische Kring heeft een lustrum-nummer uitgegeven met een 16-tal filatelistische bijdragen.

Voor Oostende zijn er twee bijdragen van groot belang :

John Brys : "Ostende (Bains) en Ostende (Kursaal) (1878-1910)

Robert Leroy : "De postkantoren te Oostende". In die bijdrage brengt de auteur alle Oostendse postkantoren in herinnering en dat zijn er veel meer dan we vermoeden.

Jammer dat de 14 andere artikels enkel maar echte postzegelliefhebbers kunnen interesseren en dat moet men bij dit bijzonder nummer bijnemen.

Te bestellen bij WEFIS, Meiboomlaan, 17, Oostende. Prijs 250 F., rekening nummer 001-0673604-15.

VISSERSTAAL.

Van F.L. Rigaux verscheen bij Bachten De Kupe een heel interessant boekje "Buitengaats : uit de vaktaal van de Vlaamse visser".

Daarin kunt U vernemen wat het Bannanetje, de Prikstoel of de Sluffer is. Het zijn spotnamen van vissersschepen. Het eerste was een Nieuwpoorts vissersvaartuigje, de tweede de 0.104 en de derde de 0.290 en de 0.291.

Prijs : 100 F. te bestellen bij de Heemkring Bachten De Kupe op rekening nummer 474-1014171-73 van de Kredietbank Nieuwpoort.

O. V.

TEKSTOVERNAME IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
P. V. B. A.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

